

Redaktör: Marie Sundberg, debatt@di.se Telefon 08-573 650 98

Krisen hotar inte bara våra medlemmars jobb på kort sikt. Den riskerar att radera Sveriges industriella fundament. Med krisavtalet har IF Metall tagit ansvar för landets välfärdsskapande förmåga. Nu räcker det inte för regeringen att kasta pengar på coachning för jobb som inte finns, skriver två företrädare för IF Metall.

Vi räddar jobben på kort sikt och hela industrin på lång sikt

Den kris vi nu upplever har få motsvarigheter i modern tid. I ett litet exportberoende land som Sverige slår den globala krisen extra hårt. På samma sätt som Sverige under normala förutsättningar har gynnats av en omfattande utrikeshandel påverkas vi nu mer än många andra länder av krisen.

Svensk industri har gått igenom många tidigare kriser. Företag och hela branscher har förändrats, omstöpts och försvunnit. Strukturovandlingen ger och tar. Sverige och svensk industri har varit bland de bästa i världen på att hantera denna omställning.

Strukturovandlingen är närvarande även i dag, men den kris vi har nu kännetecknas av något annat. Finans-krisen har lett till en genomklappning i den reala ekonomin som bär många drag av marknadsmisslyckande.

Det grundläggande förtroende som måste finnas vid sidan av formella regelverk är skakat i grunden. Utisikterna att det snabbt ska kunna repareras är just nu obefintliga. Många industriföretag står inför en andra eller

Ola Asplund,
utredningschef,
IF Metall

Veli-Pekka Säikkälä,
avtals-sekreterare,
IF Metall

tredje varselomgång. Förutom de finansiella problemen når många företag inom kort den kritiska punkt där företagets kärnkompetens hotas.

Industriföretag är, till skillnad från många andra typer av företag, mycket komplexa. Utvecklingskapacitet, produktionskunskaper, marknadskontakt, leverantörsnätverk, investeringar och inte minst lednings- och samordningsförmåga samspekar på ett intrikat sätt.

Den internationella konkurrensen lämnar litet utrymme för slack i en sådan organisation. Att skapa ett industriföretag tar lång tid och trösklarna för att etablera sig och bli framgångsrik är högre än i de flesta andra verksamheter. Förmågan bygger i hög grad på tidigare erfarenhet och att det finns en industriell miljö som kompletterar den egna förmågan.

Just nu slår krisen blint mot alla företag inom industrin. Välskötta företag delar samma öde som mindre bra företag. Frågan som bland annat regeringen borde ställa sig är om Sverige har råd att riskera sin industriella kärna på det sätt som nu sker.

Det finns få indikationer som visar på insikt om läget. I stället präglar sorg-

lösheten uttalanden om att "det är bra att dåliga företag slås ut". Luftiga uttalanden om att Saab enkelt kan ersättas med produktion av vindkraftverk borde i anständighetens namn åtföljas av åtminstone ett försök att räkna på projektet. Så icke!

Som fackliga företrädare känner vi ett stort ansvar för svensk industri. Våra medlemmar är beroende av jobben, men industrins betydelse går långt bortom den direkta sysselsättning den skapar. Ringarna på vattnet gäller både sysselsättning i andra sektorer och den geografiska inkomstfördelningen över landet.

Vi kan inte tänka oss att passivt se på när industrin möter sin värsta kris i mannaminne. Det ska sägas att det inte är lätt att träffa ett avtal som innebär att många medlemmar kan få väsentligt sänkta inkomster. Det är dock i detta exceptionella läge nödvändigt att göra en ny avvägning mellan långsiktiga och kortsiktiga medlemsintressen.

Vår och motpartens strävan är att de företag som använder sig av avtalets möjlighet, också ska genomföra långsiktiga kompetenssatsningar. Det behövs när konjunkturen slutligen vän-

der. Vi vet inte ännu när, men de företag som använder mellantiden på ett klokt sätt kommer att ha det lättare än andra att undvika flaskhalsar när detta sker.

Krisavtalet är just vad det heter – ett speciellt avtal för speciella förhållanden. Vi kommer inte att acceptera motsvarande avtal när vi återgår till mer normala tider. Den flexibilitet som alltid måste finnas är väl tillgodosedd med andra möjligheter som arbetstidsbanker, övertid och visstidsanställningar i rimlig omfattning.

Parterna har nu tagit ett ansvar för industrin och för Sveriges välfärdsskapande förmåga. Även regeringen har möjlighet att bidra till detta om den vågar släppa greppet om skolböckernas doktriner och blicka ut i verkligheten.

Arbetsmarknadspolitikerna är för närvarande dåligt anpassad till läget. Pengar kastas bort på coachning till obefintliga jobb i stället för att investeras i långsiktig kompetensuppbyggnad.

Regeringen kan skapa bättre förutsättningar för kompetensåtgärder och på så sätt stärka arbetet med att förbereda en senare uppgång.

Släpp prestigen, gör som parterna – en insats för landet!

ATTILAS BILDKOMMENTAR

Tecknare: Attila Toth, debatt@di.se

S-POLITIKER GÅR VILSE...

BREV

Skicka e-post till brev@di.se

Incitamentsprogram lägger grund för framtiden

Skatteverkets agerande och dess rättschef Vilhelm Anderssons inlägg om incitamentsprogram (DI Debatt 5/3) visar att det saknas en tydlig strategi för en gynnsam skattemässig miljö för FoU-intensiva tillväxtföretag och investeringar.

För många tillväxtföretag är möjligheten att behålla nyckelpersoner en förutsättning för utveckling – vilket incitamentsprogrammen kan bidra till.

Skatteverket gör det nu ännu

svårare för tillväxtföretag att lyckas. Sverige behöver i stället en tydlig skattestrategi för FoU-investeringar.

En konkurrenskraftig skattemiljö för FoU-investeringar kan hjälpa Sverige ur den djupa lågkonjunkturen. Den kan lägga grunden till en stark framtida ekonomisk utveckling. När de flesta länder bromsar, har vi möjligheten att skapa engrogrund för framtiden.

MATS BERGGREN
vd, Sweden Bio

Kluster kan inte rädda Saab

Bör regeringen rädda Saab för att bevara det svenska fordonsindustriklustret? Eller finns det ett annat kluster att satsa på i stället?

Ett Saab som inte är konkurrenskraftigt är på sikt ingen tillgång för klustret.

I min underlagsrapport "Clusters, Cluster Policy, and Swedish Competitiveness in the Global Economy" till Globaliseringsrådet pekar jag på att Sverige redan har en miljö som gynnar klustersamarbete – med såväl en tradition som ett managementtänkande som passar för samverkan.

Problemet är att även stora satsningar som Uppsalabio och andra Vinnväxtkluster, bara har direkt ekonomisk effekt för det enskilda klustret, och knappast för hela näringslivet.

För att göra klusterpolitik till ett viktigt instrument måste den syfta till att öka konkurrenskraften för ekonomin i sin helhet. För detta krävs:

► Tydliga kanaler för att systematiskt dra nytta av resultat och lärdomar från ett flertal kluster för att kunna fokusera näringspolitiken.

► Ett övergripande perspektiv för att utveckla länkar och underlätta samarbete mellan alla kluster. Varje region, och Sverige som helhet, har några dominerande kluster samt ett större antal kluster med potential.

Det behövs både en dialog mellan dessa kluster och skräddarsydda politikerbidanden för varje samarbets-

Christian Ketels

doktor, Harvard Business School, Handelshögskolan i Stockholm

"Ett starkt kluster har dock lättare att återhämta sig."

villigt kluster – utan att politikerna gör ett urval bland klustren.

► Att innovations-, regional- och infrastrukturpolitiken organiseras i ett klusterperspektiv. Klusterpolitiken blir då en effektiv kanal för hela näringspolitiken, inte ett nytt parallellt politikområde. I stället för att identifiera insatser för individuella företag eller branscher, kan kluster identifiera vilka insatser som stärker den generella konkurrenskraften.

För dessa förändringar krävs först och främst ett tydligare inslag av "uppifrån och ned-politik". Processer som växer fram underifrån har många styrkor men för framgångar i större sammanhang krävs tydlig vägledning uppifrån.

Med sådant nytänkande kan klusterpolitiken bli den andra pelaren i en ny svensk konkurrenskraftsstrategi vid sidan av den makro- och finanspolitiska strategin.

Och Saab? Marknaden avgör om företaget kommer att vara en del av det svenska fordonsindustriklustret i framtiden. Individuella företag kan inte alltid räddas trots att de utgör en del av ett kluster. Ett starkt kluster har dock lättare att återhämta sig och till och med öka sina marknadsandelar när efterfrågan i ekonomin återgår till normala nivåer.

Om dessa förutsättningar är uppfylla återstår bara viljan att samarbeta för att hitta nya marknader – med staten som en viktigt partner.